EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 27.4.2022
SWD(2022) 650 final

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR

SAMMANFATTNING AV KONSEKVENSBEDÖMNINGSRAPPORTEN

Följedokument till

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv

om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (omarbetning)

{COM(2022) 650 final} - {SEC(2022) 200 final} - {SWD(2022) 651 final}

Sammanfattning

Initiativ till lagstiftning om översyn av direktivet om varaktigt bosatta (kommissionens arbetsprogram 2021)

A. Behov av åtgärder

Varför? Vilket problem behöver åtgärdas?

De främsta ändamålet med direktivet om varaktigt bosatta är att integrera tredjelandsmedborgare som är varaktigt bosatta i medlemsstaterna. Detta är en nyckelfaktor för att stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen, vilket är ett av EU:s grundläggande mål. I detta syfte fastställs det i direktivet på vilka villkor tredjelandsmedborgare som har varit lagligen och oavbrutet bosatta i en medlemsstat kan få ”ställning som varaktigt bosatta i EU”. Som redan betonat i kontrollen av ändamålsenligheten i EU:s mnigrationspolitik och genomförbarhetsrapportenfrån 2019 finns det fortfarande problem som gör att direktivets mål inte till fullo uppfylls. I synnerhet följande:

1) Det föreligger ett antal **hinder som gör det omöjligt att erhålla ställning som varaktigt bosatt i EU** för många tredjelandsmedborgare, vilket innebär att dessa inte kan komma i åtnjutande av den ställning som möjliggör integration i mottagarsamhället.
2) Det föreligger **hinder för integrationen av varaktigt bosatta** beroende på bristande klarhet och logik i de rättigheter som EU-ställningen medför.
3) Tredjelandsmedborgare med EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta ställs inför ett antal **hinder i utövandet av rättigheten att flytta och bosätta sig i andra medlemsstater**.

Vad förväntas initiativet leda till?

De **generella politiska målen** med initiativet är följande:

1) Säkerställa att migrationsströmmarna i EU förvaltas effektivt genom tillnärmningen och harmoniseringen av medlemsstaternas nationella lagstiftning.
2) Säkerställa rättvis behandling av tredjelandsmedborgare som är lagligt bosatta i EU.
3) Stärka EU:s konkurrenskraft och ekonomiska tillväxt.

De **specifika politiska målen** står i relation till de främsta problemen ovan och syftar till att

1) skapa ett enhetligare, effektivare och rättvisare system för att förvärva ställning som varaktigt bosatt i EU,
2) underlätta varaktigt bosatta personers rätt att flytta och bosätta sig i andra medlemsstater (rörlighet inom EU),
3) förbättra rättigheterna för varaktigt bosatta och deras familjemedlemmar.

Vad är mervärdet med åtgärder på EU-nivå?

Målet att bruket av ställning som varaktigt bosatt i EU ska ka kunna förbättras och bli mer ändamålsenligt kan inte uppnås av medlemsstaterna på egen hand. För att dessa gemensamma förfaranden ska kunna förbättras krävs det EU-åtgärder. De ovan beskrivna problemen kommer sannolikt inte att snart upphöra, och de har direkt koppling till nuvarande rättsregler. In synnerhet kan ändamålsenliga regler för rörlighet inom EU endast fastställas på EU-nivå.

B. Lösningar

Vilka alternativ, både lagstiftning och andra åtgärder, har övervägts? Finns det något rekommenderat alternativ? Varför?

I konsekvensbedömningen utvärderas **fyra alternativ** med olika grad av EU-medverkan.

- **Alternativ 1** omfattar **åtgärder utan tillgripande av lagstiftning** i syfte att förbättra hur direktivet genomförs och främja ställningen som varaktigt bosatt i EU.
- **Alternativ 2** omfattar en **riktad översyn av direktivet** i syfte att säkerställa samma villkor som för de nationella ställningarna och förbättra de varaktigt bosattas rättigheter, även i fråga om rörligheten inom EU.
- **Alternativ 3** omfattar en **bredare översyn av direktivet** som inbegriper åtgärderna i alternativ 2 samtidigt som den underlättar villkoren för förvärv av ställning som varaktigt bosatt inom EU.
- **Alternativ 4** omfattar en **omfattande rättslig översyn av direktivet** som skulle ge en gemensam ställning som varaktigt bosatt i EU, vilket skulle kräva att de nationella ordningarna upphävdes och varaktigt bosatta i EU beviljades rätten till fri rörlighet.

Det **alternativ som rekommenderas** är **alternativ 3.** Det skulle bidra till att åtgärda alla fastställda problem

och förbättra det övergripande genomförandet av direktivet. Det ger också det bästa sociala och ekonomiska resultatet och är dessutom det alternativ som lättast kan genomföras politiskt.

Vem stöder vilka alternativ?

Europaparlamentet förespråkar en rättslig överyn av direktivet som åtgärdar samtliga fastställda problem. Vissa**medlemsstater** har uttryckt sina betänkligheter avseende en rättslig översyn av direktivet, medan andra är öppna för förändringarna i alternativet 2 och 3. Samtliga medlemsstater motsätter sig en omfattande översyn. De flesta **berörda parter** som rådfrågats (civilsamhället, arbetsmarknadens parter och experter på laglig migration) är välvilligt inställda till åtgärderna i alternativen 2 och 3.

C. Det rekommenderade alternativets konsekvenser

Vad är den främsta nyttan med det rekommenderade alternativet?

Det rekommenderade alternativet omfattar flera åtgärder som inom alla problemområden skulle inriktas mot flertalet av de brister som konstaterats i direktivet. Det rekommenderade alternativet förväntas leda till sociala och ekonomiska fördelar. De ekonomiska fördelarna grundar sig i antagandena att fler tredjelandsmedborgare skulle kunna förvärva ställningen som varaktigt bosatt i EU med tillhörande rättigheter och att en ökad andel tredjelandsmedborgare skulle flytta till en andra medlemsstat. Detta skulle leda till generellt högre skatteintäkter, ökad produktivitet och konsumtion samt bättre ekonomisk tillväxt. Det föreslagna politiska alternativet skulle ge bättre överensstämmelse med EU-domstolens rättspraxis.
Slutligen förväntas det rekommenderade alternativet vara det som bäst täcker in de berörda parternas ibland skiljaktiga synsätt (se ovanstående avsnitt) och därför är det som lättast kan förverkligas politiskt.

Vilka är de främsta kostnaderna med det rekommenderade alternativet?

De beräknade kostnaderna för det rekommenderade alternativet omfattar följande kostnader för medlemsstaterna:

- Administrativa engångskostnader: 781 000 euro.
- Återkommande administrativa kostnader: 151 000 euro.
- Efterlevnadskostnader av engångskaraktär: 452 000 euro.
- Återkommande efterlevnadskostnader: 900 000 euro.

Följande återkommande kostnadsbesparingar beräknas också (i genomsnitt per år)

- Medlemsstater: 24 500 euro.
- Tredjelandsmedborgare: 1 145 000 euro.
- EU-företag: 112 700 euro.

Hur kommer företag, små och medelstora företag (SMF) samt mikroföretag, att påverkas?

Det rekommenderade alternativet skulle vara till hjälp för företag, särskilt åtgärderna för att underlätta rörlighet inom EU. Arbetsgivare (särskilt SMF) skulle dra nytta av den ökade mängden kvalificerade tredjelandsmedborgare som redan är lagligt bosatta i EU.

Påverkas medlemsstaternas budgetar och förvaltningar i betydande grad?

De ansvariga nationella myndigheterna måste anpassa befintliga förfaranden och säkerställa överensstämmelse med de nya reglerna på grund av de lika villkoren, de ändrade villkoren för förvärv av ställningen och åtgärderna för rörlighet inom EU. Det rekommenderade alternativet medför dock viktiga förenklingar, vilket i viss mån motiverar kostnaderna för administration och efterlevnad.

Blir det andra betydande konsekvenser?

Det rekommenderade alternativet får positiva konsekvenser för tredjelandsmedborgare vilka får nytta av de lika villkor som införs. De får ett reellt val mellan EU-uppehållstillståndet för varaktigt bosatta och nationella permanenta uppehållstillstånd, kan lättare uppfylla villkoren för förvärv av ställning som varaktigt bosatt i EU och får nytta av förbättra rättigheter – t.ex. rätt till rörlighet inom EU – och möjligheter till cirkulär migration.

D. Uppföljning

När kommer åtgärderna att ses över?

I artikel 24 i direktivet föreskrivs redan rapporteringsskyldigheter, dvs. att kommission regelbundet lägger fram en rapport om tillämpningen av direktivet i medlemsstaterna och föreslår ändringar som bedöms vara nödvändiga. Denna princip kommer också att gälla ändringarna i översynen av direktivet.